Работна група Образование

17.05.2023

Присъстват:

- Светлана Радолова, Център на бесарабските българи
- Илдико Отова, ФАР
- Иглика Живкова, Български Съвет на Бежанци и Мигранти
- Олга Иржицка, Фондация За доброто
- Владислав Дамянов, Каритас България
- Веси Деянова, За доброто
- Наталия Елис, Проект Втори дом, Пловдив
- Йоана Бестуик, Ситуационен център „Отворени врати“
- Десислава Аргирова, ФАР, адвокат в Синя точка, Варна
- Кристина Гологанова, Фондация Рийчаут
- Ружа Дончева, Фондация Докова и Доков; Асоциация Енерджи, Варна
- Виктория Кирилова, Дирекция Приобщаващо образование, МОН
- Благовеста Борчева, Дирекция Приобщаващо образование, МОН
- Надежда Рангелова, Фондация За доброто
- Пламена Тодорова, НМД
- Александра Вичева, ВКБООН
- Елена Волкова, Ситуационен център „Отворени врати“
- Владислав Дамянов, Каритас
- Вяра Михайлова, ЕдукАрт
- Альона Нейкова, БЧК
- Юлияна Кулюкина, Украински вулик
- Радина Димитрова, Отворени врати
- Люба Батембергска, Уницеф
- Надежда Иванова, Уницеф

Дневен ред:

- **Актуална информация за обучението по български език и ресурсите, одобрени от МОН – Виктория Кирилова**
  Създадена е подрубрика на сайта на МОН към секция за приобщаващо образование за деца и ученици търсещи или получили закрила: https://mon.bg/bg/100681 . Там може да се открие цялата необходима информация, включително документи, изисквания и заявлението, което е необходимо да попълнят родителите.
  Допълнителното обучение по български език може да се осъществява и лятото.
  Подадена е информация през РУО към училищата за финансирането, което могат да получат. По информация към първия учебен срок в обучение са включени 736 деца, като броя на децата се увеличава. Децата от детските градини са по-малко, но обучението

може да се провежда и за подготвителните групи. Децата се включват в обучения достатъчен брой пъти спрямо регламента в наредбата за съответната възраст.
„Равен достъп до училищно образование в условия на кризи“ – още една възможност за кандидатстване. От края на април дейностите по програмата могат да се провеждат онлайн и присъствено.
Учебно помагало за български език като чужд е за начален етап – ниво А1 и Б1. Може да се открие на сайта: https://mon.bg/bg/100681. Тематично е разпределено и някои от представянията са много интересни за децата. Упражненията също са структурирани по интересен начин за децата. Граматиката е представена леко и интересно през игрови модел. Помагалото може да бъде с голяма полза в практическата работа на учителите. Могат да го използват и през лятната ваканция. Децата играейки и пеейки усвояват българския език, традициите, храната. Включени са и практически уроци, вкл. с препратки към други учебни предмети.

Въпрос от Юлиана Кулюкина, Укрански вулик – Много от децата, които са били в онлайн обучение вече искат да се запишат в училище в България, защото виждат, че онлайн обучението не е продуктивно. Има ли възможност да се пусне въпросник в кои училища имат свободни места и могат да приемат украинци (за София)?
Отговор от МОН - трябва да се подхожда индивидуално към всеки случаи и не би могло да се каже конкретно, най-вече и заради различния профил на гимназиите, професионалните училища. Има и разлика в образователните системи и не може да се каже механично къде има свободни места, като МОН работят по въпроса да се подхожда индивидуално към всеки случаи. На първо класиране около 10000 деца не са записани в системата.

Въпрос за училището в Несебър (Люба Батембергска) – има 50 записани деца, но програма за обучение по български език няма. Формалното обяснение е, че родителите не са подали заявления. Може ли да се помисли за друга процедура, която да не се стартира чрез подаване на молба, а училището да има ангажимента да организира. Има ли възможност за допълнителни курсове по български език през лятото?
Отоговр: Директорите, в добрия случаи сами намират начин да информират родителите за процедурата и подаването на заявление. Случаят в Несебър е не добра практика от страна на директора на училището. Обучението по български език може да се случва и през лятото. Може да се осъществява и през обща подкрепа и индивидуални консултации, но коректния начин е да се осъществява през преподаване на български език като чужд.

- **<u>Представяне на ресурси и добри практики:</u>**
    - **Сдружение „Образовай и вдъхновявай“ – методика за обучение по български език на деца от 3 до 6 години – Стамена Христова**

Провеждат се занятия в ДЦ „Усмивки за Украйна“. Методиката надгражда дългогодишен опит в чуждоезиковото обучение на децата. Обвързва игровата методика с нуждите на децата, предлага активно приложение на предпочитани от децата игри, отчетени са детските интереси и обхваща цялостното детско развитие. Обучението използва авторски материали – Методическа книга с модифицирани игри и игрови упражнения. Дидактични листове и материали за развитие на детското внимание, памет и мислене, като задачите са разработени в различни варианти на сложност, флашкарти и комбинирани карти за изпълнение на различни игри.
За 3-месечен период за вкл. 137 деца мигранти, като 37 от тях са със СОП. Групите са хетерогенни, като българският език за тях се явява 2-ри, 3-ти или дори 4-ти език за децата

Проведено е анкетно проучване с родителите - много висока удовлетвореност
95% от родителите желаят игровия модел да бъде приложен и в ДГ в България. Проведено е и психолого-педагогическо изследване с децата с критерии за емоционалното благополучие на детето и включването в обучение по български език – изключително висока степен на благополучие и висока степен на активност и включване от страна на децата. Резултатите ще бъдат споделени с презентацията.

Въпрос от Йоана Бестиук, Отворени врати – да се проведе обучение за други преподаватели, за да го използват.
Отговор - Могат да се проведат обучения за още учители. Нуждаят се от финансиране за игровите комплекти. Само за картите са необходими 765лв. за печат.

Въпрос от Вяра Михайлова, ЕудкАрт – към книжката за падагози – какво представлява, има ли набор от игри?
Отговор: Книгата дава насоки за работа, вътре са разработени над 200 игри според познавантелните умения и езика, който владеят децата. Материалите са гъвкави и могат да се адаптират спрямо ситуацията. Има ключ чрез който учителя се ориентира коя игра може да използва в момента. Има подвижни игри, музикални игри, фокусирани върху лексиката.

- **Фондация Рийчаут - помагало по български език – Кристина Гологанова**

Създадено е през миналата година по проект „Социални иновации“ на Столична община. Съдържа помагало и учебна тетрадка. Съдържанието е представено през трима герои от различни държави. Има богат набор от илюстрации. Съдържанието е разпределено в 10 теми – моето семейство, дом, училище, приятели, град, професия, ваканция и др. Всяка тема започва с въвеждащ текст, към всяка тема има граматика и лексикални упражнения и завършва с нещо любопитно като факти от България, за да могат децата да се запознаят с културата. Упражненията са разнообразни. В учебната тетрадка има допълнителни упражнения, с които да се упражнява наученото от учебника. Има цветови код за мъжки, женски и среден род, който е зададен в целия учебник.
Споделен опит от обучения на деца от различни държави, като децата от Украйна се справят много по-бързо и преминават бързо през учебника. Адаптират онлайн версия, която ще е качена до седмица-две на сайта. Разходът за принтиране е около 12лв., като се работи по въпроса версията да може да се принтира на обикновен принтер и да е с възможно най-нисък разход. Може да се ползва за деца, които са до 5-6 клас. Имат известно количество бройки за разпространения и могат да предоставят, при взимане от офиса в София или за сметка на партньора да изпратят по куриер в страната.

- **Обучение на учители за преподаване на български език (Вяра Михайлова, ЕдукАрт)**
  Академия за 46 участници учители в София и Бургас, като в групата в Бургас са взели участие и учители от област Варна, Стара Загора и Русе. За обучението се получават три кредита. Получават много положителна обратна връзка. Участвали са учители, които работят с деца в предучилищна, в начална училищна възраст и среден етап. Учителите разработват различни продукти, които след това могат да приложат в класната стая.

- **Планове за предоставяне на обучение по български език през лятото**

Да се сподели тази информация в мейла на работната група – кой какви курсове предвижда да организира за лятото и в кои населени места/

Коментар от Кристина Гологанова, Рийчаут – предвиждат да отворят групи за лятото за София за начална училищна възраст и в прогимназиална, които могат да се свързват с тях.

- **<u>Дискусия</u>**

- **Кандидатстване след 7-ми клас:**

Въпрос: За децата, които са в 7-ми клас е изключително труден и стресиращ моментът с полагането на матура. Предложение да се направи кампания за важността на матурите. Предложение да се направи обучение на учители по български език, които да работят със седмокласници. Има разлика в програмата и теми, които в България се учат в 7-ми клас, а в Украйна се учат в 9-ти и те не могат да са подготвени по тези теми, дори да са учили добре в училище.

За тези, които кандидатства във ВУЗ – кандидатстването вече е започнало, като няма промени в условията и изискванията – има изпит по БЕЛ, условия за прием и т.н. Плащат високи такси в размери на хиляди евро, което се отразяват негативно.

Отговор (МОН): Възможности за допълнителни обучения има по програмата за равен достъп, по различните учебни предмети и при разлика в различните образователни системи. Могат да се споделят допълнителни материали за българските преподаватели, за да са запознати с това как върви учебното съдържание в Украйна.

Децата които не се явят на НВО след 7-ми клас няма да останат без образование, тъй като след 7-ми клас винаги има незаети места, но това вероятно няма да се най-желаните гимназии. Началникът на РУО е длъжен да посочи местата, които не са заети спрямо държавния планов прием и да насочи натам. При явяване на НВО, спрямо наредбата за Приобщаващо, могат да поискат увеличено време и консултант, като консултанта може да помогне на детето и да обясни на детето още веднъж условието на задачата.

<u>Изпит за ниво на български език и езиков сертигикат</u>

Въпрос: Къде могат да се явят на изпит за ниво по български език и да получат сертификат?

Отговори: Може да се отправи въпрос към катедрата по български език като чужд към Софийския университет.

Това е важно и за децата, които искат да кандидатстват във ВУЗ в България, тъй като имат нужда от ниво Б2. Единственото място на което може да се направи това е департамент за ИЧС и съответните катедри към университетите. Следва да се провери дали е възможно да се направи в други университети в България, а не само в София.

- **<u>Други (проучване на потребности на деца със СОП – Надежда Иванова)</u>**

Имаме валидни отговори за 100 деца. Извадката е разпределена в страната по следния начин:

Столица – 15%

Северно Черноморие (Варна, Златни пясъци, Кранево, Осеново) – 23%

Южно Черноморие (Китен, Несебър, Приморско, Слънчев бряг, Царево) – 34%

Други населени места от вътрешността на страната (Банско, Казанлък, Ловеч, Павел баня, Пазарджик, Пловдив, Плевен, Стара Загора) – 28%

54% от децата са преминали през оценка на развитието от медицински или друг специалист, като 20% от тях са получили тази оценка в България.
Като необходими услуги за допълнителна подкрепа родителите определят основно – психологична и логопедична подкрепа и ресурсно подпомагане (всяко е отбелязано от над 40% от извадката); 36% докладват необходимост от медицинска и здравна помощ, 5% нужда от услуги за ранна детска интервенция. Отделни респонденти посочват необходимост от финансова подкрепа, рехабилитация, настаняване, обучение от учители (вкл. и по български език).

36% от децата посещават ДГ/училище в България, като са равномерно разпределени между посещаващите ДГ и училище.

От децата, които не посещават ДГ/училище в България (64%), едва 14% от респондентите докладват, че получават подкрепа в България – основно от частни учители/специалисти и украинските центрове. От тези 64% над 30% като цяло не докладват за трудности в развитието на детето, но все пак отбелязват, че им е необходима подкрепа от различни специалисти, за места в детските градини или финансова помощ, посочва се и необходимост от украински училища или учители, които да говорят руски/украински. Друг голям процент от тази извадка се касае за деца с нарушения в езиковото развитие или за деца, които не говорят български език и имат трудности в адаптацията и социализацията.

36% от децата посещават ДГ/училище в България, като от тях близо 65% не получават подкрепа. Децата, които не получават подкрепа основно са с трудности в говора, забавяне в езиковото развитие, обучителни трудности или не говорят български, имат трудности в адаптацията и социализацията. 3 деца имат нужда от медицинска помощ, 2 са с разстройство от аутистичния спектър и 1 дете, което е обект на тормоз от съученици. Децата, които получават подкрепа (35%) са позиционирани основно в най-големите градове – София, Пловдив и Варна (само 1 дете от Ловеч и 1 дете от Несебър), преминали са оценка на развитието в Украйна или в България и са подкрепени от логопеди, ерготерапевти, психолози, медицински специалисти и получават ресурсно подпомагане в училище.

Следваща среща: 07.06.2023, тема: